

ILLEGAL IMMIGRATION IN THE CONTEXT OF EU - SPECIFICS OF ROMANIA

Carina Ionela Brânzilă, PhD Candidate, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: Immigration has always been a controversial issue worldwide; European Union policies regarding immigration, the rising conflicts and growing poverty on the global arena have increased the number of potential border problems. European laws are currently struggling with controversies and face numerous problems regarding this topic. Furthermore, illegal immigration is not at all a recent phenomenon; however, its situation nowadays is perhaps more dramatic than ever and it must be reduced or even eliminated as soon as possible. There is a thin line between providing help to the immigrants in need and encouraging unwanted immigration and the European Union is trying to see the difference, managing at the same time the continuous flow of illegal immigration and the accompanying complications. This paper tries to have a look at the matter and to analyze the situation of Romania, a buffer zone between EU and non-EU countries.

Keywords: Illegal, immigration, politics, Romania

Dezvoltarea Europei a fost dintodeauna influențată și modelată de migrație. Numeroși imigranți au trecut frontierele Europei de-a lungul timpului, stabilindu-se aici și începând o nouă viață. Uniunea Europeană a cunoscut chiar de la înființare un flux ascendent de migranți sau azilanți și o creștere a complexității acestui fenomen. Astăzi, mii de persoane călătoresc spre Europa în căutarea unui standard de viață mai bun, a stabilității și păcii.

O mare parte din „migrația contemporană”¹ reflectă relațiile puterilor europene cu fostele colonii, de exemplu cele britanice, franceze, portugheze sau spaniole, dar se poate vorbi tot mai mult despre „legături transnaționale”² noi între țări care nu au avut legături anterioare, de exemplu Italia cu Bangladesh, care are în zilele noastre o comunitate crescândă centrată în Roma. Acest tip de comunități complet diferite de țările gazdă sunt simptomatice pentru noua globalizare a proceselor de imigrare, în care comunități etnice se stabilesc cu repziciune în alte părți ale lumii. Această „reproducere aproape spontană a procesului de migrație internațională”³ este facilitată de îmbunătățirea transportului modern, de dezvoltarea tehnologiei de comunicație, precum și de mecanismele de migrație în masă care se dovedesc a fi „explozive” în capacitatea lor de a genera și întări rutele de migrație, conform unor autori precum Goehring⁴; ea este de asemenea condiționată de procesele geopolitice care modelează și influențează migrația la nivel mondial. Migrația este influențată de o combinație de factori economici, politici și sociali, fie din țara de origine a migrantului (factori de respingere - push), fie din țara de destinație (factori de atracție - pull); din punct de vedere istoric, se consideră că relativa prosperitate economică și stabilitate politică din UE au exercitat un efect de atracție considerabil asupra imigranților.

¹ Knights, Melanie, *From Geopolitics to Micropolitics* în *Transactions of the Institute of British Geographers*, vol 21, no.1, 1996, pg. 105-123

² Ibid., pg. 123-125

³ Ibid., pg. 125-126

⁴ Goehring, J.M., *The explosiveness of chain migration: research and policy issue*, în *International Migration Review*, nr. 4, pg. 579-590

Europa a fost întotdeauna și încă este destinația preferată pentru o migrație spontană, de dimensiuni considerabile, în pofida nivelului uneori ridicat de șomaj; chiar și după criza economică mondială din 2008 și problemele apărute odată cu aceasta. Laolaltă cu Statele Unite și Japonia, Europa reprezintă unul din cei trei mari poli de atracție pentru imigranți.⁵ Încercările de a stopa complet migrația către țările Europei Occidentale au fost cel mai adesea lipsite de succes. Cu toate schimbările caracteristicilor structurale ale fluxurilor de imigranți, de exemplu reunirea membrilor familiei care a tins să înlocuiască migrația pentru locuri de muncă, numărul celor care intră în Europa a rămas relativ constant de-a lungul deceniilor iar anumite minorități etnice s-au stabilit pe tot teritoriul continentului.⁶ Politicile de imigrare tot mai restrictive impuse de țările Europei Occidentale în ultimele decenii au funcționat ca un catalizator pentru transformarea rapidă a Europei de Sud, de exemplu, dintr-o arie de emigrație într-una de imigrație, situația nefiind singulară. Astfel, autori precum King și Rzbaczkuk descriu schimbarea „frontierei europene de migrație nord-sud”, care s-a mutat către sud odată cu anii 1970, incluzând Italia, Spania, Portugalia și Grecia ca țări de destinație⁷. Ratele migrației au crescut considerabil în ultimii ani. În 2006 au existat circa 191 milioane de migranți la nivel internațional în întreaga lume, în creștere față de anul 2000 cu 25 milioane, în timp ce în 1960 statisticile indică circa 76 de milioane. Procentual, dacă în 1960 acesta însemna circa 2,5%, în 2006 procentul a crescut la 5%. Într-un clasament al țărilor, locul întâi în atragerea migranților în Uniunea Europeană îl ocupa Germania, pe locul al doilea, conform Băncii Mondiale, se afla Franța (în alte studii apar Italia și Spania), iar pe locul trei Marea Britanie. Locația imigranților ține de proximitatea geografică față de țările de proveniență (de exemplu în zona Veneției predomină albanezii și cetățenii fostei Iugoslavii, în timp ce în Liguria, 20% din imigranți sunt cetățeni ecuadorieni ca și consecință a raporturilor dezvoltate ale regiunii cu America Latină)⁸. În contextul crizei economice din 2008, în Europa, ratele migrației s-au modificat din nou, în sensul unei scăderi. S-a făcut resimțit fenomenul de revenire spre țările de origine, pe fondul pierderii locurilor de muncă temporare, a celor sezoniere și a celor permanente. Acest fenomen s-a înregistrat îndeosebi în cazul forței de muncă slab sau mediu calificate.

Dintr-un alt punct de vedere, economia europeană a depins adeseori de importarea forței de muncă. În termeni relativi, imigrația ar trebui să constituie un avantaj economic. În primul rând emigrația poate juca un rol important în ușurarea impactului economic și bugetar al fenomenului de îmbătrânire a populației. Aspectul demografic constituie o problemă pentru Uniunea Europeană, care se confruntă în prezent cu îmbătrânirea și cu efectul fertilității scăzute asupra forței de muncă. Din perspectiva UE, atragerea forței de muncă calificate reprezintă un aspect important, ce se regăsește și în Strategia Lisabona, care își propune să transforme UE în cea mai competitivă și dinamică economie bazată pe cunoaștere din lume. O statistică ONU arată că pentru păstrarea raportului de 3 persoane active la un pensionar și

⁵ Martin, P.L., *The migration issue*, Belhaven, London, 1993, pg. 1-16

⁶ Castles S. Both and Wallace T, *Here for good: western Europe new ethnic minorities*, Pluto Press, London, 1984

⁷ King E. and Rybaczkuk K, *Southern Europe and the international division of labor from emigration to immigration*, Belhaven, London, 1994, pg. 175-206

⁸ <http://www.muncainstrainatate.anofm.ro/anuarul-statistic-imigrare-2007-elaborat-de-funda-iile-caritas-i-migrantes-din-italia>

ocuparea locurilor de muncă vacante, Uniunea Europeană va trebui să „importe” anual în perioada 2015 și 2040 circa 6,1 milioane de oameni.⁹ Aproximativ 40% din populația Europei va fi alcătuită în anul 2050 din imigranți și „descendenții lor din prima generație.”¹⁰

Nu doar țările de destinație beneficiază de pe urma imigrației; țările de origine au adesea anumite beneficii în cazul cetățenilor stabiliți în alte state întrucât aceștia reinvestesc în țările de origine mare parte din profitul rezultat din locurile de muncă mai bine plătite. Este vorba despre veniturile din remitențe, care pot fi valoroase pentru statele terțe, îndeosebi în cazul economiilor emergente. Ratha¹¹ susține că intrările de remitențe ar echilibra chiar și dezavantajul plecării forței de muncă înalt calificate spre destinații economice mai promițătoare. Remitențele se definesc ca transferuri bănești destinate familiilor rămase în țările de origine; există totuși și motive externe ale acestor remitențe, precum taxarea redusă a unor sume de bani. Remitențele ajută statele terțe, crescând nivelul de trai al destinatarilor (familiile), și ajutând chiar la dezvoltarea economiei locale. Un clasament al remitențelor întocmit de Banca Mondială plasează România pe locul zece în lume și pe locul doi în Uniunea Europeană.

Migrația economică are costurile sale. Dincolo de impactul asupra vieții sociale, principala problemă în cazul migrației masive este că statele membre ale Uniunii Europene trebuie să gestioneze în mod optim modalitățile de intrare pe teritoriul lor a imigranților. Imigrația ilegală este strâns legată de controlul inadecvat la nivelul granițelor rezultând adesea într-o incidență crescută a traficului, a crimei organizate și chiar terorismului. Este fundamental pentru țările gazdă să păstreze un echilibru între politicile favorizante și restrictive în ceea ce privește imigrația, respectând totodată legislația europeană și drepturile omului. Mulți cercetători sunt preocupați de aspectele legate de securitatea frontierelor și de impactul asupra țărilor gazdă a fenomenului imigrației ilegale. Este de asemenea foarte important ca statele membre să se asigure că cetățenii lor au o atitudine pozitivă cu privire la fluxul de imigranți și să urmărească atent eventualele semnale de xonofobie. La nivel macroeconomic migrația poate conduce la destabilizarea pieței de muncă, prin crearea fie a unui excedent în anumite zone, fie la deficitul forței de muncă, în anumite sectoare, pe anumite perioade și în anumite zone¹². Suprasaturația forței de muncă într-un sector poate fi privită ca și fenomen agresiv de către populația nativă. Această ostilitate poate conduce la fenomene xenofobice sau la creșterea hiper-naționalismului, conducând pe termen lung la dezechilibre. Este așadar esențială integrarea migranților în societatea europeană. Aceasta trebuie să se realizeze respectând echilibrul între drepturile imigranților și legile și cultura țării gazdă. Această integrare necesită eforturi atât din partea imigranților, cât și din partea țărilor gazdă. O integrare reușită este esențială pentru exploatarea la maximum a avantajelor economice, sociale și culturale ale imigrației, atât în beneficiul indivizilor, cât și al societăților. La nivel individual pot apărea atât fenomene pozitive, prin creșterea nivelului de trai, a sentimentului siguranței locului de muncă, sau a posibilității ajutorării familiei, cât și

⁹ Tudorache, Carmen, *Efectele circulației forței de muncă în Europa*, <http://www.ectap.ro/articole/142.pdf>.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ratha Dilip, *Worker Remittances: An Important and Stable Source of External Development Finance*, în *Global Development Finance 2003: Striving for Stability in Development Finance*, Washington, DC: International Monetary Fund, 2003

¹² <http://www.capital.ro/zoom/109676/112-14764-4.jpg>

negative, ce vizează în special relația cu grupul de proveniență (sentimentul de dezrădăcinare) precum și neintegrarea optimă în societatea gazdă.

O altă consecință defavorabilă a fenomenului de migrație în lumea contemporană îl constituie fenomenul det „brain drain”, care presupune emigrarea specialiștilor de înaltă calificare. Plecarea acestora dintr-o țară mai puțin dezvoltată către una mai dezvoltată, fără nici o compensație, reprezintă o pierdere vitală de resurse, cu consecințe viitoare, încetinind creșterea economică și dezvoltarea tehnologică, scăzând veniturile și lăsând descoperite anumite sectoare de activitate.¹³ Pe plan european se simte nevoia importării de forță de muncă de înaltă calificare. Studiile de prognoză evidențiază necesitatea importării de către țările dezvoltate din Uniunea Europeană a unui număr de 700.000 de cercetatori în următoarele trei decenii.¹⁴

Migrația conformă legislației în vigoare poate fi de două tipuri: *legală* și *ilegală*. *Migrația legală* este foarte importantă pentru orice stat, având utilitate atât economică cât și socială. Imigrația a devenit unul dintre cele mai eficiente instrumente pentru dezvoltarea socială și economică în țările de destinație. Politicile active de imigrare trebuie să fie asigurate nu doar prin abordarea coordonată a instituțiilor statale ci și prin suportul extrem de valoros al organizațiilor non-guvernamentale și al societății civile, în special în vederea unei asimilări optime a imigranților în societate. Imigrația legală, privită din acest punct de vedere, este benefică pentru state și din acest motiv nu este inhibată. *Migrația ilegală*, pe de altă parte, devine tot mai mult o considerabilă problemă socio-economică. În anumite condiții, imigrația ilegală poate tulbura stabilitatea și securitatea internă a unei anumite țări. Imigrația ilegală este adeseori legată de infracțiunea de trecere ilegală a frontierei, de traficul de ființe umane precum și de creșterea amenințării terorismului. Una dintre cele mai comune forme de imigrație ilegală este șederea pe teritoriul unui stat fără acte legale, adesea migranții rămânând pe teritoriul unui stat chiar și după expirarea permiselor de ședere.

Statele au în vedere ca politicile de migrație să elimine imigrația ilegală precum și combaterea activităților ilegale asociate cu aceasta. Acest lucru este avut în vedere atât la nivel național cât și internațional. Restricțiile impuse de către Uniunea Europeană începând cu mijlocul decadei 1970 a închis practic porțile legale de intrare în Europa care a devenit astfel mai greu accesibilă, ceea ce a condus la creșterea numărului azilanților în anii următori, până când în decada 1980-1990 legislația europeană s-a înăspriț și în această privință. Limitările aplicanților pentru azil, încheierea Războiului Rece, conflictul din Iugoslavia precum și schimbările economice și demografice au condus la o creștere a imigrației ilegale. Politicile de emigrare restrictive pot conduce la prelungirea șederii migranților pe teritoriul statelor în mod ilegal pe termen lung și pot de fapt încuraja atât imigrația ilegală și crearea unei piețe pentru trafic de persoane și trecere frauduloasă a frontierei. Este așadar o chestiune spinoasă pentru Uniunea Europeană să mențină un echilibru stabil în această direcție. Imigrația ilegală reprezintă la ora actuală una dintre cele mai importante manifestări transfrontaliere ale criminalității internaționale organizate. Migrația clandestină este caracterizată de folosirea unor metode ilicite de către migranții individuali sau organizați în grupuri pentru a părăsi țările de origine pentru a intra în alte state sau pentru a le tranzita în drum spre anumite

¹³ <http://www.stiintasitehnica.ro/index.php?menu=8&id=172>

¹⁴ Ibid.

destinații¹⁵. Există chiar filiere de migrație, greu de deconstructat și care necesită eforturi concertate din partea instituțiilor țărilor gazdă vizate, a celor de tranzit precum și la nivel european¹⁶. Este așadar extrem de necesar ca țările Europei de Est, membre ale U.E., precum România, care sunt zone tampon pentru imigrația ilegală, să fie vigilente în privința controalelor de frontieră și să implementeze cu acuratețe dispozițiile reglementate la nivel de Uniune.

Țările cu frontiere comune sau care se situează pe rutele folosite de traficanți, cum este cazul României, sunt obligate să facă schimb de informații referitoare la locurile de îmbarcare și de destinație folosite de traficanți, rutele și mijloacele de transport utilizate, metodele de ascundere ale migranților etc. Agenții autorităților de imigrație și alți agenți competenți trebuie să fie instruiți cu privire la prevenirea traficului, tratamentul uman al migranților și respectarea drepturilor acestora. În acest scop, statele membre cooperează între ele și cu organizațiile internaționale, organizațiile neguvernamentale și alte organizații competente, precum și cu alte elemente ale societății civile pentru asigurarea unei formări adecvate. Mai mult, statele membre care dispun de expertiză și resurse tehnice adecvate asistă țările de origine sau de tranzit ale migranților.

Un aspect semnificativ, de larg interes european și regional, inclusiv în cazul României, al imigrației ilegale și a consecințelor sale, este traficul de ființe umane, care a căpătat în ultimele decenii dimensiuni îngrijorătoare. Agenția Europol estimează că aproximativ 500.000 de ființe umane intră ilegal în Uniunea Europeană în fiecare an¹⁷. Comunicatul Comisiei Parlamentului European, al Consiliului European, al Comitetului Economic și Social European și al Comitetului Regional, în Strategia pentru Eradicarea Traficului ființelor umane pentru perioada 2012-2016 numește traficul de ființe umane „sclavie modernă”. De aceea, statele trebuie să ia măsurile necesare pentru protecția drepturilor migranților victime ale traficului. Acestea trebuie să ofere protecție adecvată împotriva oricărui act de violență asupra victimelor, precum și asistență adecvată migranților ale căror viață sau siguranță sunt puse în pericol, iar apoi, fără a aduce atingere drepturilor acordat de legislație, statele părți se angajează să faciliteze returnarea propriilor resortisanți și a persoanelor care au drept de ședere pe teritoriul lor și care au fost victime ale traficului ilegal.

În România s-au pus bazele unui sistem de gestionare a imigrației odată cu pregătirea în vederea aderării la Uniunea Europeană. Anterior aderării, un număr redus de imigranți proveniți din țările terțe aplicau pentru viză sau pentru permis de ședere, însă după 2007 numărul solicitanților și al celor cărora li se acordă drept de ședere a crescut constant în fiecare an. În contextul integrării europene a României și a posibilităților oferite de piețele de muncă din statele membre ale Uniunii Europene, autoritățile române se preocupă de găsirea unui cadru mai sigur și legal privind oportunitățile de emigrare. Legislația românească armonizată cu cea europeană de profil a fost completată, în ultima perioadă, cu o serie de

¹⁵ Stancu, Emilian, *Investigarea științifică a infracțiunilor*, 1986

¹⁶ Kirk, L., *Crime Investigation, Physical Evidence and the Police Laboratory*, Interscience Publisher, New York, 1966

¹⁷ Problema imigrației ilegale și a traficului de ființe umane ca problemă de securitate a Europei, EUROPOL, septembrie 2002

programe, reglementări și normative interne ale unor organisme de specialitate, care au ca preocupare impactul migrației asupra societății românești.

Analizând perioada 2004-2011 putem spune că afluxul de străini care au avut ca țară de destinație România a înregistrat o creștere, creșterile cele mai mari înregistrându-se în perioada 2007-2010 pe fondul aderării României la UE și a unei anumite dezvoltări economice. Comisia Națională de Prognoză estimează că în perioada 2013-2015 numărul de imigranți ar putea crește până la 1-1, 4% din populația României, ceea ce ar însemna 200.000-300.000 imigranți, iar conform Eurostat, în perioada 2008-2060, România va înregistra o rată a imigrației nete de 18.4 la mia de locuitori (1.84%).

Conform Indicelui Politicilor de Integrare a Migranților¹⁸, România se situează pe poziția 22 din cele 31 de țări incluse în indexul MIPEX în privința eficienței politicilor de integrare. Punctajul general al României privind deschiderea politicilor de integrare a străinilor non-UE este de 45, indicând faptul că România are politici de integrare moderat favorabile imigranților iar cetățenii din state terțe nu se bucură de politici mai favorabile decât media europeană, deși totuși mult mai bune decât în cele din majoritatea statelor din Europa Centrală și țările baltice¹⁹. Punctul forte al României îl reprezintă legile anti-discriminare comprehensive, toți rezidenții indiferent de etnie, religie, rasă și naționalitate, bucurându-se de legi mai bune în România decât în majoritatea țărilor din Europa și din regiune.

Problema imigrației ilegale în cazul României este de o mare importanță având în vedere amplasarea geografică a țării noastre care o situează pe ruta marilor căi de comunicație europene. Este nevoie de eforturi concertate din partea României dar și a statelor europene pentru stoparea migrației ilegale, care are efecte novice atât asupra României ca țara de destinație cât și asupra Uniunii Europene atunci când România este vizată ca țară de tranzit²⁰. Poziția geografică a țării noastre, având frontiere comune cu țări care nu sunt membre U.E. precum Republica Moldova sau Ucraina conduce la o atractivitate a granițelor sale dar și la conexiuni stabile între grupurile de infractori autohtoni și cele ale crimei organizate transfrontaliere externe care conduc la acte ilegale, la trafic de bunuri, droguri și chiar armament și la trafic de persoane.

Odată cu integrarea în Uniunea Europeană, România a devenit un câmp complex al fenomenului de migrare. O principală caracteristică o reprezintă trecerea de la emigrarea pe considerente etnice la o migrație de tip circulator, care are loc pe termen scurt și mediu, în principal de către cei interesați de obținerea unui venit mai mare. Ca urmare, au trebuit abordate cu atenție multiple aspecte privind migrația: trecerea frontierelor, controlul la frontierele externe ale UE care trebuie să fie eficient și să permită menținerea unui nivel înalt de securitate, facilitând totodată intrarea persoanelor autorizate pe teritoriul UE. Comisia Europeană intenționează să consolideze regulile comune existente. Aceasta are în vedere, în special, crearea unui sistem european mai eficient al polițiștilor de frontieră iar România s-a aliniat prin antrenarea și instruirea personalului calificat și a introducerii măsurilor ameliorative sugerate de Uniune. De asemenea, Comisia insistă asupra îmbunătățirii cooperării între autoritățile naționale și asupra schimbului de informații operaționale în caz de

¹⁸ Ibid.

¹⁹ MIPEX, <http://www.mipex.eu/romania>

²⁰ Social Policy Agenda

incidente la frontierele externe, în special datorită sistemului EUROSUR²¹. Capacitățile operaționale ale agenției Frontex trebuie, de asemenea, consolidate. Evaluarea aplicării normelor Schengen de către statele membre trebuie să se facă la nivelul UE, cu participarea unor experți din statele membre, sub conducerea Comisiei. Aceasta din urmă are în vedere, de asemenea, crearea unui mecanism care să permită reintroducerea controalelor la frontierele interne în condiții deosebite. În cele din urmă, în scopul prevenirii imigrației ilegale, este necesară adoptarea unei politici europene eficiente în materie de returnare a imiganților ilegali. Comisia Europeană susține ca toate statele membre să transpună în legislația lor națională Directiva „returnare”²² privind normele și procedurile comune pentru returnarea imigranților ilegali, precum și Directiva privind sancțiunile împotriva angajării de resortisanți ilegali din țări terțe și totodată recunoaște eficacitatea acordurilor de readmisie cu țările terțe, privite din perspectiva mai largă a relațiilor globale ale UE cu țările respective și însoțite de stimulente pentru a ajuta țările respective să le pună în aplicare²³.

Migrația, așa cum lucrarea a urmărit să arate, este un fenomen complex, cu implicații atât pozitive cât și negative. Pentru ca Uniunea Europeană să poată beneficia de pe urma aspectelor pozitive, este necesar să le gestioneze cât mai eficient pe cele negative. Combaterea acestor neajunsuri este deja o prioritate pentru sistemul european de securitate, în special cea transfortalieră. În această direcție, se cere o abordare cuprinzătoare, care să implice o seamă întreagă de actori la nivel național și internațional. Liderii statelor membre ale Uniunii recunosc necesitatea cooperării apropiate atât între statele membre cât și cu țările de origine ale imigranților; în această direcție există deja o serie de măsuri cu impact favorabil. Pe termen lung, este nevoie ca Uniunea să înfrunte cu eficiență problema imigrației ilegale deși acest demers nu este unul facil.

BIBLIOGRAFIE:

- King E. and Rybczuk K, *Southern Europe and the international division of labor from emigration to immigration*, Belhaven, London, 1994, pg. 175-206
- Kirk, L., *Crime Investigation, Physical Evidence and the Police Laboratory*, Interscience Publisher, New York, 1966
- Knights, Melanie, *From Geopolitics to Micropolitics* în *Transactions of the Institute of British Geographers*, 1996, vol. 21, no.1, pg. 105-123
- Martin, P.L., *The migration issue*, Belhaven, London, 1993, pg. 1-16
- Prelipcean, Gabriela, *Migrația și euforia remitențelor*, în *Sfera Politicii* nr. 137, 2009
- Ratha Dilip, *Worker Remittances: An Important and Stable Source of External Development Finance*, în *Global Development Finance 2003: Striving for Stability in Development Finance*, Washington, DC: International Monetary Fund, 2003

²¹http://www.europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/114579_ro.htm

²²http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/j10059_ro.htm

²³ Ibid.

Stancu, Emilian, *Investigarea științifică a infracțiunilor*, 1986

Tudorache, Carmen, *Efectele circulației forței de muncă în Europa*:
<http://www.ectap.ro/articole/142.pdf>

Resurse ale Uniunii Europene:

Articolul 63 din Tratatul CEE

Baza de date internaționale referitoare la ocuparea forței de muncă și forței de muncă adaptabilă” (IDEAL) – 2007

COM (2005) 184 final, Brussels, 10.05.2005, <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do>

Commission of the European Communities, Communication From the Commission, Policy Plan on Legal Migration, COM (2005) 669 final, Brussels, 21.12.2005

Convention relating to the Status of Refugees, UN General Assembly, Geneva, 1951

International Migration Law: Glossary on Migration, IOM

Resurse electronice

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/ro - accesat în aprilie 2014

<http://www.muncainstrainatate.anofm.ro/anuarul-statistic-imigrare-2007-elaborat-de-fundatiile-caritas-i-migrantes-din-italia> -accesat în aprilie 2014

http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/ro/FTU_4.12.3.pdf -accesat în mai 2013

http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/index_ro.htm -accesat în iunie 2013

http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/133153_ro.htm -accesat în iunie 2013

<http://www.sferapoliticii.ro/sfera/137/art14-bobu.html> -accesat în iunie 2013

<http://www.stiintasitehnica.ro/index.php?menu=8&id=172> -accesat în ianuarie 2014

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0735:FIN:RO:PDF> - accesat în mai 2014

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/help/demo_tours -accesat în iunie 2013

<http://www.capital.ro/zoom/109676/112-14764-4.jpg> -accesat în ianuarie 2014